

Határozatok Tára

C-312/21. sz. ügy

**Tráficos Manuel Ferrer S. L. és D. Ignacio
kontra
Daimler AG**

(a Juzgado de lo Mercantil nº 3 de Barcelona [Spanyolország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

A Bíróság ítélete (második tanács), 2023. február 16.

„Előzetes döntéshozatal – Verseny – Az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésében tiltott magatartás által okozott kár megtérítése – Az Európai Gazdasági Térségben (EGT) a tehergépjárművekre alkalmazott árazásra és a bruttó áremelésekre vonatkozó összehangolt megállapodások fennállását megállapító bizottsági határozat – Nemzeti polgári eljárásjogi szabály, amely a keresetnek való részleges helyt adás esetére előírja, hogy a visszaélészerű magatartás esetét kivéve a felek maguk viselik saját költségeiket – A tagállamok eljárási autonómiája – A tényleges érvényesülés és az egyenértékűség elve – 2014/104/EU irányelv – Célkitűzések és általános egyensúly – 3. cikk – A bekövetkezett kár teljes megtérítéséhez való jog – A 11. cikk (1) bekezdése – A versenyjogi jogsértés elkövetőinek egyetemleges felelőssége – A 17. cikk (1) bekezdése – A kár nemzeti bíróság általi felbecslésének lehetősége – Feltételek – A kár számszerűsítésének gyakorlatilag lehetetlen vagy rendkívül nehéz jellege – 22. cikk – Időbeli hatály”

1. *Verseny – A versenyszabályok megsértése által okozott kár megtérítése iránti keresetek – 2014/104 irányelv – Időbeli hatály – A versenyellenes magatartással okozott kár teljes megtérítéséhez való jogot előíró rendelkezések – A fennálló ítélkezési gyakorlatból eredő jog – Az átültető nemzeti szabályozás azonnali hatállyal történő alkalmazása (EUMSZ 101. cikk; 2014/104 európai parlamenti és tanácsi irányelv, 3. cikk, 5. cikk, 11. cikk, 17. cikk, (1) bekezdés, és 22. cikk, (2) bekezdés)*

(lásd: 33–35. pont)

2. *Verseny – A versenyszabályok megsértése által okozott kár megtérítése iránti keresetek – 2014/104 irányelv – A versenyellenes magatartással okozott kár teljes megtérítéséhez való jog – Olyan nemzeti polgári eljárásjogi szabály, amely a keresetnek való részleges helyt adás esetére a költségek megosztását írja elő – A 2014/104 irányelv hatálya alól kizárt szabály – Az említett szabálynak a tényleges érvényesülés elvére tekintettel történő elfogadhatósága (EUMSZ 101. cikk; 2014/104 európai parlamenti és tanácsi irányelv, 3. cikk, (1) és (2) bekezdés)*

(lásd: 37–49. pont és a rendelkező rész 1. pontja)

3. *Versenyszabályok megsértése által okozott kár megtérítése iránti keresetek – 2014/104 irányelv – Időbeli hatály – A kárnak a nemzeti bíróság általi felbecslését előíró rendelkezés – Nem anyagi jogi rendelkezés – Az átültető nemzeti szabályozásnak a 2014. december 26. előtt indított keresetekre való alkalmazásának tilalma (2014/104 európai parlamenti és tanácsi irányelv, 17. cikk, (1) bekezdés, és 22. cikk)*

(lásd: 51. pont)

4. *Versenyszabályok megsértése által okozott kár megtérítése iránti keresetek – 2014/104 irányelv – A kár számszerűsítése – A kár nemzeti bíróság általi felbecslése – Feltételek – A kár számszerűsítésének gyakorlatilag lehetetlen vagy rendkívül nehéz jellege (2014/104 európai parlamenti és tanácsi irányelv, 5. cikk, (1) bekezdés, és 17. cikk, (1) bekezdés)*

(lásd: 52. és 53. pont)

5. *Versenyszabályok megsértése által okozott kár megtérítése iránti keresetek – 2014/104 irányelv – A kár számszerűsítése – A kár nemzeti bíróság általi felbecslése – A versenyellenes magatartással okozott kár számszerűsítéséhez hasznos adatokat a felperes rendelkezésére bocsátó alperes – Kártérítési keresetét az említett jogsértés elkövetői közül csupán az egyiknek címző felperes – A nemzeti bíróság kár felbecslésére vonatkozó lehetőségének szempontjából önmagukban véve irreleváns körülmények (2014/104 európai parlamenti és tanácsi irányelv, 17. cikk, (1) bekezdés)*

(lásd: 54–59., 62–65. pont és a rendelkező rész 2. pontja)

6. *Versenyszabályok megsértése által okozott kár megtérítése iránti keresetek – 2014/104 irányelv – Időbeli hatály – A versenyjogi jogsértés elkövetőinek egyetemleges felelősségét előíró rendelkezés – A fennálló ítélkezési gyakorlatból eredő elv – Az átültető nemzeti szabályozás azonnali hatállyal történő alkalmazása (2014/104 európai parlamenti és tanácsi irányelv, 11. cikk, (1) bekezdés)*

(lásd: 60. és 61. pont)

Összefoglalás

2016. július 19-i határozatával¹ az Európai Bizottság megállapította, hogy a Daimler AG megsértette a kartelleket tiltó uniós jogszabályokat² azáltal, hogy 1997 januárja és 2011 januárja között megállapodásokat kötött tizennégy másik európai tehergépjármű-gyártóval az Európai Gazdasági Térségen (EGT) belül a tehergépjárművek árának rögzítése és bruttó árának emelése tárgyában.

¹ Az [EUMSZ] 101. cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikke alkalmazására vonatkozó eljárásban (AT.39824 – „tehergépjárművek” ügy) hozott C(2016) 4673 final bizottsági határozat.

² Az Európai Gazdasági Térségről szóló, 1992. május 2-i megállapodás (HL 1994. L 1., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 52. kötet, 3. o.).

E határozatot követően a Tráficos Manuel Ferrer SL és a D. Ignacio spanyol vállalkozások (a továbbiakban: az alapügy felperesei), amelyek többek között a Daimler által gyártott tehergépjárműveket vásároltak a jogsértés időszakában, a Juzgado de lo Mercantil n° 3 de Valencia (valenciai 3. számú kereskedelmi bíróság, Spanyolország) előtt keresetet indítottak e társasággal szemben a Bizottság által megállapított jogsértő magatartás alapján.

A keletkezett kár megállapítása érdekében az alapeljárás felperesei szakértői jelentést nyújtottak be, amely az e kartell által érintett piacon átlagosan 16,35%-os többletköltséget állapított meg.

Tekintettel arra, hogy a jogsértés időszakában az alapeljárás egyik felperese a 2016. július 19-i határozat más címzettjei, azaz a Renault Trucks SAS és az Iveco SpA által gyártott tehergépjárműveket is vásárolt, a Daimler azt kérte, hogy a nemzeti bíróság hívja perbe az említett társaságokat. 2020. szeptember 22-i végzésében a nemzeti bíróság elutasította ezt a kérelmet.

A Daimler többek között saját szakértői jelentésének benyújtásával vitatta a kártérítési kereset megalapozottságát. Az előzetes tárgyalást követően az alapeljárás felperesei hozzáférhettek a Daimler által benyújtott szakértői jelentésben figyelembe vett adatokhoz, azzal a kettős céllal, hogy lehetőségük legyen annak részletesebb bírálata, és hogy átdolgozhassák a saját szakértői jelentésüket.

Az alapeljárás feleinek a szakértői véleményeik megvitatásával kapcsolatban történő meghallgatása után a valenciai 3. számú kereskedelmi bíróság úgy határozott, hogy a Bírósághoz fordul lényegében annak meghatározása érdekében, hogy az uniós jogra tekintettel jogosult-e, és adott esetben milyen feltételek mellett, az alapeljárás felpereseinél a kartell miatt keletkezett kár összegének felbecslésére. A kérdést előterjesztő bíróság ezenkívül arra keresi a választ, hogy az uniós jog lehetővé teszi-e számára, hogy a spanyol eljárási jog alapján az alapeljárás felpereseire hárítsa az eljárási költségek felét, ha csak részben lesznek pernyertesek.

Ítéletében a Bíróság az EUMSZ 101. cikk, a 2014/10 irányelv,³ valamint az e területre vonatkozó ítélkezési gyakorlata fényében válaszol az említett kérdésekre.

A Bíróság álláspontja

A Bíróság először is azon kérdésről nyilatkozik, hogy a 2014/104 irányelv 3. cikkének (1) és (2) bekezdésében elismert és az EUMSZ 101. cikkből fakadó, a versenyellenes magatartással okozott kár teljes megtérítéséhez való joggal ellentétesek-e a spanyol polgári perrendtartás azon szabályai, amelyek értelmében az ilyen kártérítési keresetnek való részleges helyt adás esetén a felek maguk viselik saját költségeiket, és minden fél köteles a közös költségek felének viselésére, a visszaélészerű magatartás esetét kivéve.

A Bíróság ítélkezési gyakorlatának megfelelően a tényleges érvényesülés elvéből és a minden személyt az EUMSZ 101. cikk alapján megillető azon jogból, hogy a versenyellenes magatartással okozott kár teljes megtérítését kérjék, az következik, hogy a károsultak nemcsak a tényleges kár megtérítését követelhetik, hanem az elmaradt haszon megtérítését, valamint kamat fizetését is. Mivel a 2014/104 irányelv 3. cikkének (1) és (2) bekezdése megerősíti ezt az ítélkezési gyakorlatot, az e rendelkezéseket átültető nemzeti intézkedéseknek azonnali hatállyal alkalmazandónak kell lenniük az ugyanezen irányelv hatálya alá tartozó összes kártérítési keresetre.

³ A tagállamok és az Európai Unió versenyjogi rendelkezéseinek megsértésén alapuló, nemzeti jog szerinti kártérítési keresetekre irányadó egyes szabályokról szóló, 2014. november 26-i 2014/104/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2014. L 349., 1. o.).

Mindazonáltal e kártérítéshez való jog nem vonatkozik a költségeknek a bírósági eljárások keretében történő megosztására vonatkozó szabályokra, amit a költségek kérdésének a 2014/104 irányelv hatálya alóli kizárása is tanúsít.

Ezzel együtt az EUMSZ 101. cikket illetően a Bíróság azon ítélkezési gyakorlata alkalmazandó, amely szerint az azon jogorvoslati kérelmekre vonatkozó szabályok, amelyek célja, hogy biztosítsák a jogalanyokat az uniós jog alapján megillető jogok védelmét, nem lehetnek olyanok, hogy gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézé tegyék az uniós jogrend által biztosított jogok gyakorlását (tényleges érvényesülés elve).

E tekintetben a Bíróság hangsúlyozza, hogy a versenyellenes magatartással érintett személyek azon lehetőségének megkönnyítése érdekében, hogy az okozott kár megtérítése iránti keresetet indítsanak, a 2014/104 irányelv arra kötelezi a tagállamokat, hogy olyan intézkedéseket fogadjanak el, amelyek lehetővé teszik az említett személyek számára, hogy orvosolják az utóbbiak és a versenyjogot megsértő, a kártérítési igény megalapozottságának igazolásához szükséges bizonyítékokat gyakran kizárólagosan birtokló vállalkozások közötti információs aszimmetriát.

E célból először is a 2014/104 irányelv 5. cikke arra kötelezi a tagállamokat, hogy a versenyellenes magatartással érintett személyek számára biztosítsanak lehetőséget, hogy felkérjék a nemzeti bíróságokat arra, hogy bizonyos feltételek mellett kötelezzék az alperest vagy harmadik felet a birtokukban lévő releváns bizonyítékok benyújtására. Továbbá az irányelv 17. cikkének (1) bekezdése előírja az említett államok számára, hogy biztosítsanak hatáskört arra, hogy amikor a kár számszerűsítése gyakorlatilag lehetetlen vagy rendkívül nehéz, e bíróságok bizonyos feltételek mellett felbecsüljék a kár mértékét. Végül az irányelv 17. cikkének (2) bekezdése arra kötelezi a tagállamokat, hogy vélelmeket állapítsanak meg, különösen a kartellból eredő kár fennállására vonatkozóan.

Ebből következik, hogy a 2014/104 irányelv olyan keresetekre vonatkozik, amelyeket a jogvitában részt vevő felek közötti olyan erőviszonyok jellemeznek, melyek az átültető intézkedések következtében újra egyensúlyba kerülhetnek. Ebben az összefüggésben ugyanis az egyes felek magatartása határozza meg ezen erőviszony alakulását, és különösen az arra a kérdésre adott választ, hogy a felperes használta-e, vagy sem, a rendelkezésére bocsátott eszközöket.

E tekintetben a 2014/104 irányelv egyébiránt különbözik a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló irányelvtől,⁴ amely szerződésekben jellemzően egy gyengébb fél, a fogyasztó áll szemben az erősebb fél kereskedővel, így a Bíróságnak a spanyol költségviselési rendszernek az ezen irányelv rendelkezéseivel való összeegyeztethetlenségére vonatkozó ítélkezési gyakorlata a tényleges érvényesülés elvével⁵ összefüggésben nem ültethető át a 2014/104 irányelv hatálya alá tartozó ügyekre.

E megfontolások fényében a Bíróság megállapítja, hogy az olyan nemzeti polgári eljárásjogi szabály, amelynek értelmében a kérelemnek való részleges helyt adás esetén a felek maguk viselik saját költségeiket, és minden fél köteles a közös költségek felének viselésére, a visszaélésszerű magatartás esetét kivéve, nem teszi gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézé a versenyellenes magatartással okozott kár teljes megtérítéséhez való, a 2014/104 irányelv 3. cikkének (1) és (2) bekezdésében elismert és meghatározott, és az EUMSZ 101. cikkből fakadó

⁴ A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (HL 1993. L 95., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 288. o.).

⁵ 2020. július 16-i Caixabank és Banco Bilbao Vizcaya Argentaria ítélet (C-224/19 és C-259/19, EU:C:2020:578).

jog gyakorlását, így nem sérül a tényleges érvényesülés elve. Következésképpen az említett rendelkezéseket úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes az ilyen polgári eljárásjogi szabály.

Másodszor, a Bíróság úgy értelmezi a 2014/14 irányelv 17. cikkének (1) bekezdését, amely kimondja, hogy a tagállamok biztosítják, hogy a nemzeti bíróságok hatáskörrel rendelkezzenek a versenyellenes magatartással okozott kár mértékének a nemzeti eljárásokkal összhangban történő felbecslésére, amennyiben megállapítást nyer, hogy a felperes kárt szenvedett, azonban e kár mértékét a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján gyakorlatilag lehetetlen vagy túlságosan nehéz pontosan számszerűsíteni.

E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy a kárnak az e rendelkezésben előírt bírósági felbecslése lehetséges-e az alapügyben szereplőhöz hasonló körülmények között, amikor egyrészt az alperes hozzáférést biztosított a felperes számára azon adatokhoz, amelyekre az alperes saját maga a megtérítendő kár fennállásának kizárása érdekében a szakértői tanulmányát alapozta, másrészt a kártérítési igényt az EUMSZ 101. cikkbe ütköző jogsértés fennállását megállapító határozat címzettjei közül csupán eggyel szemben érvényesítik, amely a felperes által beszerzett, a kartellel érintett termékeknek csak egy részét értékesítette.

A Bíróság először is hangsúlyozza, hogy a 2014/104 irányelv 17. cikke (1) bekezdésének szövege azokra a helyzetekre korlátozza a kár bírósági felbecslésének hatályát, amelyekben gyakorlatilag lehetetlen vagy rendkívül nehéz számszerűsíteni azt, miután a felperes tekintetében megállapítást nyert a kár fennállása.

Emlékeztetve arra, hogy a 2014/104 irányelv 17. cikkének (1) bekezdése a versenyellenes magatartással érintett személyek és a versenyjogot megsértő vállalkozások közötti információs aszimmetria orvoslására irányuló intézkedések közé tartozik, a Bíróság ezenkívül megállapítja, hogy ezen intézkedés kölcsönhatásba kerülhet az irányelvben előírt egyéb korrekciós intézkedésekkel. Így a versenyellenes magatartás következtében keletkezett kár bírósági felbecslésének szükségessége különösen attól az eredménytől függhet, amelyet a felperes a 2014/104 irányelv 5. cikke (1) bekezdésének első albekezdésén alapuló, bizonyítékok feltárására irányuló kérelem következtében kapott.

Ennek keretében a Bíróság pontosítja, hogy ez utóbbi rendelkezésnek a 2014/104 irányelvben játszott kulcsfontosságú szerepe miatt a nemzeti bíróság feladata, hogy a kár felbecslése előtt megvizsgálja, hogy a felperes élt-e ezen lehetőséggel. Abban az esetben ugyanis, ha a kár értékelésének gyakorlati lehetetlensége a felperes tétlenségéből ered, a nemzeti bíróságnak nem feladata, hogy a felperes helyébe lépjen vagy mulasztásait pótolja.

Ezzel szemben az alapügyben szereplő helyzetet jellemző, és a kérdést előterjesztő bíróság által az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseiben hivatkozott körülmények, vagyis egyrészt az, hogy a Daimler az alapeljárás felpereseinek rendelkezésére bocsátotta azokat az adatokat, amelyekre a felperes szakvéleményének kifogásolása érdekében támaszkodott, másrészt pedig, hogy az alapeljárás felperesei a Bizottság által megállapított jogsértő magatartás elkövetői közül csupán az egyiknek címezték kérelmüket, önmagukban nem relevánsak annak értékelése szempontjából, hogy a nemzeti bíróság a 17. cikk (1) bekezdése alapján jogosult-e a kár felbecslésére. Ez utóbbi tekintetben a Bíróság többek között az ítélkezési gyakorlatban

kimunkált,⁶ a 2014/104 irányelv 11. cikkében megerősített azon elvre hivatkozik, amely szerint a versenyjog megsértése főszabály szerint az elkövetők egyetemleges felelősségét vonja maga után.

⁶ 2019. július 29-i Tibor-Trans ítélet (C-451/18, EU:C:2019:635, 36. pont).